

עין משפט
גר מצוה

בו:

המוניח פרק שלישי בבא קמא

מסורת הש"ס

ג א מ"י פ"ג מהלכות
נ א תמן מלכה ה' מפת
עשן פה טו"ש"ע מ"מ סימן
פ"ג ט"ז פ"ג
ד ב מ"י ט"ז ט"ז ט"ז
טו"ש"ע ט"ז ט"ז ט"ז
ה ד מ"י פ"ג מהלכות
חול מוקף הלכה ט
מפת עשן טו"ש"ע מ"מ
סימן ט"ז ט"ז ט"ז
ו ה מ"י פ"ג מהלכות
מקולות הלכה י' מפת
עשן טו"ש"ע מ"מ פ"ד
וכתב"ש ט"ז

לענין רש"י

פשוטי"ד (פשוטי"ד).

מוסף רש"י

דאין הולכין בממון
אחר הרוב אלף אחר
הממוקף ט"ז לו ט"ז
טענה ושפ"ט ב"ב ב"ב.

רבינו הגנאל

לא קור לברא הכותא
קמ"ל בר דרית חבית
אלא אולין כממון אחר
הרוב והרין עם הנבוע
ועל תבוע הכותא ראה
ר"ה ה"ד: פ"ג ו' ו' ו'
אחר ותקל בה וטענה
פטור וקא"ש אב"א סיפוס
נתקל בה אם שברה
פטור. הוה לעיוני ומיל.
ואקמ"ר בר למתיי כממלא
רשות הרבים חבית שאין
לו מאן לעבור אבל אם
אית סליאה אמרי איבעי
ליה לעיוני ומיל דאין.
שיבר חייב ור"ה ה"ד.
והואיל אב"א באפילה
פטור אבל באורה אם
שיבר חייב. ו' ו' ו' ו'
בין ויתן פטור. וטענה
דשפתין כממלא רשות
הרבים כולה אפילו אם
שיבר פטור ובאפילה או
חייב ויתן נתקל פטור שיבר
חייב וקיימא לן בר יוחנן
לא דאב"א בר שפא
מב"ר וייקא בותיה ויתן
הא תמן סתמא אדם מועד
לעולם ואפי' אגוס חייב
בנות ופוטאל ובר דחייבי
כבי האי גונא נתקל
לא שכן דמתייב בה ר'
יוחנן ואקמ"ר דבי הוה
עובדא בקרנא רבי עצי
הוה דכיון וברשותו
עביי מחייבין לעוברין
ושבין לעיוני ומיל אבל
זולתם באפילה אין דין
זוית לא דאמרי אין דין
בני אדם להתבונן בדרכים.
שלה ליה רב חסדא לרב
נחמן ורי אמרו לרוביה
ג' פ' מהכא את חבירו
ברכותו חייב לתת לו
ג' פלעים. למתקת פ'
הכא באבוקה תחת לחייב
י"ג פלעים הסכה את
חבירו כפנדא דמרי פ'
שופינא שהא צ"ח הכרא
שחופי בו כקופינא דמרי
כמא טלעין מחייבין ליה
שלה ליה רב נחמן חסדא
אמרי קאמא אתה רוצה
לנבתי בבבל. הגר לו
הפשיה שבא לידך והגיד
לו דרגנא אתה הוה לגרתי
דכל יומי חר' לו מרגייהו
אתה חר' דלי בימא דלאו
דליה וקא אידך למנפיה
לא אשנה ביה שקל פנדא
דמרי ומתייה אמר ליה
רב נחמן כל י' האי גונא
אפילו בר יהודה דפליג
עלי כהא מודה לי דבין

קמ"ל דאין הולכין בממון אחר הרוב. תימה מה טעם אין הולכין ליה נקי' מדיני נפשות כדאמרין פ"ק דסנהדרין (דף ג.) ור' ירמיה מתייב ליה נקי' מדיני נפשות ומה דניי נפשות דמתייב אמר רחמנא זיל בתר רובא רובא דלמיה קמן אולין בדניי נפשות בתר רובא כדאמר גריש בן רובא גבי דייטס שאני דחשיב מיעוט ידיהו כמי שאינו וליכא למימר התם אוקי ממונא בחזקת מריה דהא ב"ד מפקי מיניה אלף גבי שאר ממון דליכא מיעוט וחוקה לא אולין בתר רובא: ה"ג אמאי פטור איבעי ליה לעיוני אלף הך לא פריך אמאי חייב בנזקין כשהחוק איבעי ליה לעיוני כדפירשמי לעיל (דף כג. ד"ה ותייב) דיותר יש לו לשמור עלה זיק ממשל יחוק * ולא שייך כאן כל המשנה וכן אחר ושינה זו פטור (לעיל כ. כ. מ.) דגבי אדם לא אמר הכי והא דאמר (לעיל דף כג.) הניח מוני נרו אכחיה צנל הגמול פטור ולא אמר איבעי ליה לעיוני וי"ל דדוקא בנזקין הליכמו אמרינן איבעי ליה לעיוני וקמ"ל קשה הא דאמר רבא לעיל כי אית לך רשות לנזקי עילאי ואמאי אית ליה רשות לנזקי הא בהמה נמי איבעי לה לעיוני כדמוכח בהפריה (לקמן דף נג.) דשור פקח ציוס פטור וליכא למימר בנמלא ר"ר"י שאינה יכולה לעבור אלף דרך עליה דא"כ לנזקי נמי אית לה רשות: ושמאלא אמר באפילה שנו. והא דפליגי לקמן (דף טז.) אי נתקל פטור הא או לא כגון שנתקל מעמנו ולא נתקל בשום דבר אלף הכא שנתקל מחמת מכשול ולא איבעי ליה לעיוני אגוס הוא ואע"ג דלעיל (דף טז.) מרבינן אגוס כרזין בלדס המזיק מפלע תחת פלע אגוס גמור לא רבי רחמנא דהא נירושלמי פוטר אותו שישן ראשון אם הזיק לשני הכא אללו לישן וכן בהגזל (לקמן דף ק"ג.) גבי הניח להס אביהם פתח ע"א אלוה כקבורים של אביהם היא וענחה ואכלוה משלמין דמי שבר בול שכן "הגו אלף מה שהזיק לו לאטוהין הן וצממתינן נמי תמן היה צנל חבית ראשון ועבל קורה אחרין דאס עמד צנל חבית ושגרה חבית בקורה פטור ונראה לדקדק דלדס המזיק דמפטור כ"אגוס (ממסוס) שהוא כעין גניבה מדמנא צנלה האומנים (ב"מ דף פג.) וש"ס ד"ה וסגרי) המעביר חבית ממקום לתקום ושגרה רבי יהודה אומר שומר חנם ישבע נושא שבר ופטור שומר חנם ולא מחייב מטעם אדם המזיק ש"מ דכ"אגוס דכעין גניבה אדם המזיק פטור ומדמה ר' יהודה נתקל לגניבה אלף כ"אגוס כעין אבידה שהיא קרובה לפשיעה יותר כדאמרין בהשאל (ב"מ דף ז.) דגניבה קרובה לאגוס ואבידה קרובה לפשיעה נראה דלדס המזיק חייב דלא"ל לומר עלה מחייב אלף בפשיעה וכן משמע דלדס דמחייב נזבל מן הגז ברות שאינו מראה ואע"ג דברות שאינו מראה מפטור בה שומר חנם כדאמרין בנזק ארבעה וחמשה (לקמן דף מה.) גבי ארבעה נכנסו תחת העלים כו' ומייבין לשלם דמי שור לנעלים חוץ משומר חנם ומוקי לה כגון דנטריה שמריה פחותה דשומר חנם כלתה לו שמיריה והן לא כלתה שמירתן ומייבין מדר' יהודה דמועד קגי ליה בשמירה פחותה דיינו דלח שיכולה לעמוד ברות מראה ואין יכולה לעמוד בשאין מראה אלמא אע"ג דמפטור שומר חנם מחייב בה אדם המזיק והיינו טעמא משום דהוי כעין אבידה ונתקל הוי כעין גניבה ופטור ביה אדם המזיק וכן מוכח בפרק הגזל עליס (לקמן דף טז.) וש"ס גבי טבח אומן שקלקל דפריך למאן דפטור (בשומרי) חנם מצרימא דקמני נתן בהמה לטבח ונבלה חייב מפני שהוא כנושא שבר ואלמא ס"ד דמקשה אפי' חנם חייב כמו שומר שבר שחייב על האבידה ומשני אימא מפני שהוא נושא שבר ולפיכך כשכר חייב חנם פטור דהוי כעין גניבה (פ"י מוס' ב"מ פג.) ד"ה וסגרי ובי"ב ג' ד"ה חייב:

אין הולכין בממון אחר הרוב. תימה מה טעם אין הולכין ליה נקי' מדיני נפשות כדאמרין פ"ק דסנהדרין (דף ג.) ור' ירמיה מתייב ליה נקי' מדיני נפשות ומה דניי נפשות דמתייב אמר רחמנא זיל בתר רובא רובא דלמיה קמן אולין בדניי נפשות בתר רובא כדאמר גריש בן רובא גבי דייטס שאני דחשיב מיעוט ידיהו כמי שאינו וליכא למימר התם אוקי ממונא בחזקת מריה דהא ב"ד מפקי מיניה אלף גבי שאר ממון דליכא מיעוט וחוקה לא אולין בתר רובא: ה"ג אמאי פטור איבעי ליה לעיוני אלף הך לא פריך אמאי חייב בנזקין כשהחוק איבעי ליה לעיוני כדפירשמי לעיל (דף כג. ד"ה ותייב) דיותר יש לו לשמור עלה זיק ממשל יחוק * ולא שייך כאן כל המשנה וכן אחר ושינה זו פטור (לעיל כ. כ. מ.) דגבי אדם לא אמר הכי והא דאמר (לעיל דף כג.) הניח מוני נרו אכחיה צנל הגמול פטור ולא אמר איבעי ליה לעיוני וי"ל דדוקא בנזקין הליכמו אמרינן איבעי ליה לעיוני וקמ"ל קשה הא דאמר רבא לעיל כי אית לך רשות לנזקי עילאי ואמאי אית ליה רשות לנזקי הא בהמה נמי איבעי לה לעיוני כדמוכח בהפריה (לקמן דף נג.) דשור פקח ציוס פטור וליכא למימר בנמלא ר"ר"י שאינה יכולה לעבור אלף דרך עליה דא"כ לנזקי נמי אית לה רשות: ושמאלא אמר באפילה שנו. והא דפליגי לקמן (דף טז.) אי נתקל פטור הא או לא כגון שנתקל מעמנו ולא נתקל בשום דבר אלף הכא שנתקל מחמת מכשול ולא איבעי ליה לעיוני אגוס הוא ואע"ג דלעיל (דף טז.) מרבינן אגוס כרזין בלדס המזיק מפלע תחת פלע אגוס גמור לא רבי רחמנא דהא נירושלמי פוטר אותו שישן ראשון אם הזיק לשני הכא אללו לישן וכן בהגזל (לקמן דף ק"ג.) גבי הניח להס אביהם פתח ע"א אלוה כקבורים של אביהם היא וענחה ואכלוה משלמין דמי שבר בול שכן "הגו אלף מה שהזיק לו לאטוהין הן וצממתינן נמי תמן היה צנל חבית ראשון ועבל קורה אחרין דאס עמד צנל חבית ושגרה חבית בקורה פטור ונראה לדקדק דלדס המזיק דמפטור כ"אגוס (ממסוס) שהוא כעין גניבה מדמנא צנלה האומנים (ב"מ דף פג.) וש"ס ד"ה וסגרי) המעביר חבית ממקום לתקום ושגרה רבי יהודה אומר שומר חנם ישבע נושא שבר ופטור שומר חנם ולא מחייב מטעם אדם המזיק ש"מ דכ"אגוס דכעין גניבה אדם המזיק פטור ומדמה ר' יהודה נתקל לגניבה אלף כ"אגוס כעין אבידה שהיא קרובה לפשיעה יותר כדאמרין בהשאל (ב"מ דף ז.) דגניבה קרובה לאגוס ואבידה קרובה לפשיעה נראה דלדס המזיק חייב דלא"ל לומר עלה מחייב אלף בפשיעה וכן משמע דלדס דמחייב נזבל מן הגז ברות שאינו מראה ואע"ג דברות שאינו מראה מפטור בה שומר חנם כדאמרין בנזק ארבעה וחמשה (לקמן דף מה.) גבי ארבעה נכנסו תחת העלים כו' ומייבין לשלם דמי שור לנעלים חוץ משומר חנם ומוקי לה כגון דנטריה שמריה פחותה דשומר חנם כלתה לו שמיריה והן לא כלתה שמירתן ומייבין מדר' יהודה דמועד קגי ליה בשמירה פחותה דיינו דלח שיכולה לעמוד ברות מראה ואין יכולה לעמוד בשאין מראה אלמא אע"ג דמפטור שומר חנם מחייב בה אדם המזיק והיינו טעמא משום דהוי כעין אבידה ונתקל הוי כעין גניבה ופטור ביה אדם המזיק וכן מוכח בפרק הגזל עליס (לקמן דף טז.) וש"ס גבי טבח אומן שקלקל דפריך למאן דפטור (בשומרי) חנם מצרימא דקמני נתן בהמה לטבח ונבלה חייב מפני שהוא כנושא שבר ואלמא ס"ד דמקשה אפי' חנם חייב כמו שומר שבר שחייב על האבידה ומשני אימא מפני שהוא נושא שבר ולפיכך כשכר חייב חנם פטור דהוי כעין גניבה (פ"י מוס' ב"מ פג.) ד"ה וסגרי ובי"ב ג' ד"ה חייב:

היכא דמתתקפא לן מילתא כגון הכא וכן לקמן דף מו.) המוכר שור למכירו וממלא נגמול לא אמרינן בתר רובא זיל ולמריה קנאו והוי טענה אלף אמרינן הנושא מחבירו עליו הראיה ויכול לומר לו לשחיטה מכרתי לך: כפרן ויזי. כשנכנסין ממבוי למבוי מן הצד הניחה צנל המבוי אלף הקרן וכשהחזיר זה פניו לא ראה אותה: אלף אי כשמואל אי כר' יוחנן. שהמניח לא פשע הלך דוקא נתקל אבל שבר כרזין חייב: דוקא נתקל אבל שבר. כרזין ואח"כ חזק במרסו פטור צנל המניח דליהו הוא דלזיק אנפשיה: פנא רישא. נמי נתקל: לפי שאין דרך בני אדם כו'. אמתיי מהדר ללא מימא כפאפיה או"ו) כקין וזית אלף אפי' באורה פטור הנתקל ודקשיא לך איבעי ליה עיוני ומיל אין דרך בני אדם להמנון בדרכים: ויזיב שמואל. את הנתקל לשלם: כשלמא שמואל כשמעטיס. דמוקי למתנינן כפאפיה הא באורה חייב: קרנא דטעלי. קין וזית הסמוכה לזית הכד: והואיל וברשות קעבדי. שמהגוס היה כן כשהיתה בית הכד מליאה בני אדם היו כבאס מעמנו עליהם ברשות הרבים וממתיין עד שיאלו אלו: הרי אמרו לרוביה שלם. מנהג הידיין לננות מן הנזעט את חזירו בארבעתו של צועט ג' טלעים לנשות לפי שגדולה בשת ממת הארבעתה מדחיפת היד: לנעטיפס. כרנל: לפטורקס. אוקף של חמור שהכה בו את חזירו: שלם עשרה. טלעים לנשות לנז חייב שבר הדרכים: לנשות דמרא. זית ב' של פשוטי"ד: קופינא. הנזל עלמו אלף הנקב: בשת קנס הוא: גופא דעובדא. לפנדא וקופינא: גרופא. צור מים מנטוסין להסוקט עדות: מאס פנדי. ק' החלות היה לו להסותו שהרי גולו מימיו: פנדא. היינו בית ד: לא עבדי איניש דינא לנפשיה: ואפי' דין אמת לא יעשה הוא לעמנו אלף יתן אלף הדיין: במקום דליכא פסידא. אי אויל לני דינא דלדאזיל לני דינא וחמי קא דלי האי ולא ידע מאי דלי או שמה יכלו המיס מן הבור ואין לו פדעון ליה דקא מפסדי כי האי גונא עבדי איניש דינא לנפשיה: אל סיניס לחצר חזירך. כגניבה וכפטר שלם מראה עליו כנגנ: אלף שבור אס שינו. כלומר קח בחזקת וקשיא לרב יהודה: עמך

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אבאי ב"ב א"א
שיד' כאן כל השבוע.
ועי' לקמן ל' פ"א חוספת
ד"ה וזה הכל:

רבינו הגנאל

דאיכא פסידא עבדי איניש
דינא לנפשיה ומחי ליה
לכחלה וכל שכן דאי
כבר מחייב דפטור דינא
קא עבדי אמר לא מינא
דאיטרא לבי דינא. במקום
דאיכא פסידא רבויי הכל
עבדי איניש דינא לנפשיה
במקום דליכא פסידא
איתמר רב יהודה אמר לא
עבדי איניש דינא לנפשיה
רב נחמן אמר עבדי איניש
דינא לנפשיה: פסק'
והביאו ת' הלכות לבר
הלכה ככאן פתרייהו
ושנינו לכולהו וקיימא לן
כרב נחמן. והני כולהו
בשינויא דרב נחמן הלכתא
כותיה אמר ארן דרב כג

מסקנ

הואל נג כשטס מקולפת על
שם יכתי ויל ואלן מלך הוא
משולל הנה וי"ב.

מסקנ

ממקום לתקום ושגרה רבי יהודה אומר שומר חנם ישבע נושא שבר ופטור שומר חנם ולא מחייב מטעם אדם המזיק ש"מ דכ"אגוס דכעין גניבה אדם המזיק פטור ומדמה ר' יהודה נתקל לגניבה אלף כ"אגוס כעין אבידה שהיא קרובה לפשיעה יותר כדאמרין בהשאל (ב"מ דף ז.) דגניבה קרובה לאגוס ואבידה קרובה לפשיעה נראה דלדס המזיק חייב דלא"ל לומר עלה מחייב אלף בפשיעה וכן משמע דלדס דמחייב נזבל מן הגז ברות שאינו מראה ואע"ג דברות שאינו מראה מפטור בה שומר חנם כדאמרין בנזק ארבעה וחמשה (לקמן דף מה.) גבי ארבעה נכנסו תחת העלים כו' ומייבין לשלם דמי שור לנעלים חוץ משומר חנם ומוקי לה כגון דנטריה שמריה פחותה דשומר חנם כלתה לו שמיריה והן לא כלתה שמירתן ומייבין מדר' יהודה דמועד קגי ליה בשמירה פחותה דיינו דלח שיכולה לעמוד ברות מראה ואין יכולה לעמוד בשאין מראה אלמא אע"ג דמפטור שומר חנם מחייב בה אדם המזיק והיינו טעמא משום דהוי כעין אבידה ונתקל הוי כעין גניבה ופטור ביה אדם המזיק וכן מוכח בפרק הגזל עליס (לקמן דף טז.) וש"ס גבי טבח אומן שקלקל דפריך למאן דפטור (בשומרי) חנם מצרימא דקמני נתן בהמה לטבח ונבלה חייב מפני שהוא כנושא שבר ואלמא ס"ד דמקשה אפי' חנם חייב כמו שומר שבר שחייב על האבידה ומשני אימא מפני שהוא נושא שבר ולפיכך כשכר חייב חנם פטור דהוי כעין גניבה (פ"י מוס' ב"מ פג.) ד"ה וסגרי ובי"ב ג' ד"ה חייב:

מסקנ

הואל נג כשטס מקולפת על
שם יכתי ויל ואלן מלך הוא
משולל הנה וי"ב.